

INŻ. ZYGMUNT MAZURKIEWICZ
5. IV. 1884 r. — 19. VIII. 1969 r.

Przez śmierć inż. Zygmunta Mazurkiewicza rolnictwo polskie poniosło bardzo dużą stratę. Zmarły był nestorem polskiej hodowli roślin i w ciągu 47 lat pracy w Zakładzie — Stacji Hodowli Roślin w Polanowicach wyhodował kilkadziesiąt bardzo dobrych odmian zbóż, roślin motylkowych, buraków, traw i warzyw. Odmiany te odznaczały się wysoką plennością oraz wieloma zaletami, którymi wybijały się na pierwsze miejsce w kilku regionach kraju.

Inż. Zygmunt Mazurkiewicz urodził się w Łące (powiat Rzeszów). Po ukończeniu szkoły podstawowej i gimnazjum w Rzeszowie w latach 1906—1910 studiował na ówczesnej Akademii Rolniczej w Dublanach. Po uzyskaniu absolutorium był zatrudniony w gospodarstwie Akademii w Dublanach. W latach 1911—1913 był asystentem, a później adiunktem w Zakładzie Uprawy i Hodowli Roślin Akademii w Dublanach kierowanej przez prof. Kazimierza Miczyńskiego.

W 1913 r. mianowano go nauczycielem w Szkole Rolniczej w Miłocinie (pow. Rzeszów). Pierwsza wojna światowa przerwała Jego pracę w szkolnictwie, a wzięty do niewoli rosyjskiej znalazł się w latach 1915—1918 na Syberii i w Turkiestanie, gdzie wykorzystano Jego wiadomości pozwalając mu pracować w jednej z tamtejszych stacji hodowli roślin pod Taszkientem. Zajmował się tam hodowlą miejscowych odmian pszenic. Po ukończeniu działań wojennych pracował w 1921 r. w nowo zorganizowanej przez Małopolskie Towarzystwo Rolnicze Sekcji Nasiennej.

W 1922 r. objął stanowisko kierownika hodowli roślin w gospodarstwach nasien-nych Braci Kleszczyńskich w powiecie Proszowice. W gospodarstwie Polanowice założył według własnych planów stację hodowlano-badawczą, dopilnował jej urządzenia, wyposażenia i ze stacją tą oraz jej pracą związał się do końca swego życia, pełnego sukcesów w zakresie hodowli roślin. Równocześnie współdziałał bardzo aktywnie w hodowli buraków pastewnych i marchwi przez objęcie naukowego patronatu nad stacją w Radziemicach, którą prowadziła firma A. Dobrzański. Hodowlą tą zajmowała się spółka rolników z kilku powiatów woj. kieleckiego, a kierownikiem jej był Eugeniusz Zwolski. Włączenie się Z. Mazurkiewicza wraz z powstałym równocześnie organem handlowym spółki rolników, którym było Towarzystwo Handlu Zbożem umożliwiło znacznie rozszerzenie hodowli, uzupełnienie jej metodyczne i zorganizowanie doświadczeń kontrolnych w kraju i za granicą.

Na objętym w 1922 r. stanowisku kierownika Stacji Hodowli Roślin w Polanowicach wytrwał do końca życia, dając wiele z siebie tak w zakresie hodowli roślin, jak również w całej produkcji rolniczej dla jej poprawy oraz racjonalizacji. Trwając na miejscu oraz pilnując owoców pracy swojej i współpracowników uratował w czasie działań wojennych w latach 1939—1945 cały dorobek hodowlany. Po tym krytycznym czasie udało się Mu jeszcze pomnożyć go przez wprowadzenie nowych metod oraz rozszerzenie innych prac i kontroli oddawanego do obrotu materiału nasiennego zbóż i innych roślin. Po upaństwowieniu firmy i utworzeniu Krakowskiej Hodowli Roślin w 1958 r. hodowlę buraków diploidalnych pozostawiono w StHR Radziemice, natomiast hodowlę polyploidów zlokalizowano w StHR Modzurów, a buraków jednonasiennych w Rogowie i częściowo w Polanowicach.

Mimo wielkich osiągnięć pozostawał zawsze skromny i cichy, umiał dostosować się do warunków i wykorzystywać je do pracy, której cel przyświecał mu całe życie „dać rolnictwu polskiemu dobre nasiona roślin odmian plennych”.

Na dorobek inż. Z. Mazurkiewicza składa się wyhodowanie kilkudziesięciu odmian różnych roślin uprawnych. Na czoło ich wybijają się znane odmiany pszenic ozimych: — Elekta, Superelekta, Wysokolitewka Sztynnosłoma, Wysokolitewka Kleszczyńskich, Podolanka, Lwowianka, Zygma, Olza; jęczmieni: Hanna Skrzyszowski, Skrzyszowski, Damazy; owsów: Biały Mazur, Rychlik Oberek; buraków pastewnych: Cyklop, Goliat, Rekord, Mars, Tytan; marchwi pastewnej: Tryumf; traw: wyczyniec łąkowy polanowicki, mietlica biaława polanowicka, życica wielokwiatowa (rajgras włoski). Ze znanych odmian u innych roślin ważnymi były: groch czwartkowy, bobik major, esparceta perska, pietruszka cukrowa, ćwikła egipska, cebula żyławska, szpinak Matador i kilkanaście innych.

Inż. Z. Mazurkiewicza cechowały w pracy nie tylko dokładna znajomość techniki i metodyki hodowlanej, ale konsekwentne dążenie do wytkniętego celu wielką pracowitością. Pracował umiejętnie w pełni wykorzystując każdorazowe osiągnięcia nauki lub choćby tylko udokumentowane obserwacje autorytetów (Micznyński, Załęski, Przyborowski i inni). Za prace swe był Z. Mazurkiewicz kilkakrotnie wyróżniany: złotym krzyżem zasługi (1937 r.), Medalem 10-lecia (1955 r.), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1961 r.), Nagrodą Państwową I stopnia (1966 r.), trzema dyplomami Ministerstwa Rolnictwa (1961, 1962, 1966).

Zygmunt Mazurkiewicz umiał w podległym Mu personelu wszczepiać zamiłowanie do hodowli roślin, toteż wychował kilkunastu hodowców, którzy przejęci Jego dziełem będą je kontynuowali. Cechowała Go wielka kultura osobista. Umilowanie zawodu pozwoliło Mu przez 47 lat pracować na wsi, dla bezpośredniego konkretnego dobra polskiego rolnictwa. Polska hodowla roślin i nasiennictwo mają Mu wiele do zawdzięczenia.

Z. Mazurkiewicz pisał wiele. Z rozpraw naukowych zasługują na wymienienie:

1. Opyt izuczzenia biologii Alhagi Camelorum Fisch. kak Sarniaka. Prace Biura Botaniki Stosowanej. (Trudy Biuro po Prikladnoj Botanikie) Piotrogród 1917.
2. Nabludenia nad niekotorymi morfologiczeskimi priznakami pszenic turkiestańskich w osobienno zasuszliwom 1916/17 godu. Trudy Biuro po Prikladnoj Botanikie, 1918.
3. Korelacje u kupkówki (*Dactylis glomerata*). Roczniki Nauk Roln. i Leśnych, t. XIII — 1923.
4. Zmienność w czystych liniach i w populacji pszenicy jarej. Roczniki NR i L, t. XVII — 1927.
5. Zmienność formy korzenia i liści u buraków pastewnych. Biuletyn IHAR w Bydgoszczy 1954.
6. Zabarwienie komórek somatycznych u mieszańców buraków pastewnych i próby zastosowania tego zabarwienia przy selekcji. Biuletyn IHAR w Bydgoszczy 1953.
7. z E. Bilskim — Rozmieszczenie suchej masy w burakach pastewnych. Roczniki NR t. 76A — 1957.

Zygmunt Mazurkiewicz dobrze zasłużył się krajowi i jego rolnictwu. Pamięć o Nim o Jego pracy i zasługach w hodowli roślin będzie żywa.

Mieczysław Nowak

